

Liite 2. B-osa Kokkolan kaupungin opetus- ja kasvatustoimen ja Kokkolan seurakuntayhtymän suomenkielisten evankelisluterilaisten seurakuntien toimintasuunnitelma alakoulu yhteistyöstä

Kokkolan kaupungin opetus- ja kasvatustoimi ja Kokkolan seurakuntayhtymän suomenkieliset seurakunnat sopivat alakoulujen ja seurakunnan välisen yhteistyön periaatteista. Toimintasuunnitelman tavoitteena on edistää pitkäjänteisesti arvo- ja eettistä kasvatusta perusopetuksessa. Yhteistyötä toteutetaan sopijaosapuolten strategioita noudattaen yhdessä sovitun toimintasuunnitelman mukaisesti.

Kokkolan seurakuntien tekemän työn tavoitteena on yhdessä opetus- ja kasvatustoimen kanssa edistää ja kehittää sellaisia toimintatapoja, jotka tukevat lasten ja nuorten sekä koulun henkilökunnan kokonaisvaltaista hyvinvointia, vahvistavat yhteisöllisyyttä sekä tukevat oppilaan oman uskonnon opetusta koulussa ja muuta opetussuunnitelman mukaista opetusta. Yhteistyössä otetaan todesta perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritetyt opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet, joiden mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen. (POPS 2014, Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet s.15).

Yhteistyön tavoitteet ja puitteet

1. Yhteisesti jaettu arvopohja ja kasvatuskumppanuus

Tavoitteena on seurakunnan ja koulun yhteisesti jaettuun arvopohjaan ja kasvatuskumppanuuteen perustuva yhteistyö. Tavoitteena on edistää yhdessä sovitettujen toimintatapojen mukaisesti oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointia, vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tukea koulun opetus- ja kasvatustehtävän toteutumista.

Yhteistyön perustana on yhteinen näkemys siitä, että koulun opetuksen on kaikilta osin noudatettava yhteiskunnan asettamia kasvatustavoitteita ja sen omia pedagogisia periaatteita. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Kirkkohallitus on uudistanut yhteistyössä käytettävän korimallin katsomusten väliseksi yhdessä Kulttuuri- ja uskontofoorumi Fokuksen, Suomen Ekumeenisen Neuvoston ja USKOT-foorumin kanssa. Yhteistyön korien 1–3 pohjana on Opetushallituksen ohje perusopetuksen uskonnon ja elämäntiedon sekä esiopetuksen katsomuskasvatuksen järjestämisestä sekä uskonnollisesta tilaisuuksista esi- ja perusopetuksessa (OPH-3903-2022, 19.9.2022). Neljännen Yhteistyön korin osalta pohjana on opetus- ja kulttuuriministeriön muistio Yhdessä lasten ja nuorten hyväksi. Uskontokuntien, hyvinvointialueiden, koulujen ja oppilaitosten sekä nuorisotyön toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistyöryhmän muistio (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja, 2025:8).

Yhteistyön koreihin sisältyvillä periaatteilla pyritään takaamaan uskonnonvapauden toteutuminen niin varhaiskasvatuksessa, koulussa kuin oppilaitoksissa. Eri korit kutsuvat monipuoliseen yhteistyöhön. Kullakin niistä on omat tavoitteensa ja sisältönsä, siksi ne on pidettävä erillään toisistaan.

Yhteistyön korit ovat:

- 1) Kasvatus ja opetus
- 2) Yhteiset juhlat
- 3) Uskonnolliset tilaisuudet
- 4) Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

2. Yhteyshenkilöt ja oppimisympäristöt

Alakouluyhteistyöstä vastaava seurakunnan viranhaltija viestii yhteistyöstä sovitusti koulun yhteyshenkilön tai rehtorin kanssa.

Seurakunnan alakouluyhteistyöstä vastaava viranhaltija koordinoi koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä. Hän kutsuu rehtorit tai yhteysopettajat suunnittelemaan lukuvuoden yhteistyötä. Näitä yhteisiä hetkiä järjestetään lukuvuoden alettua ja tarvittaessa yhteisen harkinnan mukaan useammin.

Yhteistyötä voidaan toteuttaa niin kouluissa kuin seurakunnan tiloissa ja kaikkialla oppimisen kannalta tarkoituksen mukaisissa oppimisympäristöissä.

Yhteistyön muodot ja sisällöt

1. kori: Kasvatus ja opetus

- Opetus toteutetaan paikallisen opetussuunnitelman mukaan.
- Seurakunnan tilat voivat olla oppimisympäristönä.
- Työskentelyt voivat olla oppiainerajat ylittäviä kokonaisuuksia.
- Seurakunnan työntekijä toimii oman alansa asiantuntijana ja uskontokasvatuksen tukijana.
- Opettaja kantaa pedagogisen vastuun.
- Opetus ei sisällä uskonnon harjoittamista sekä on uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamaton.
- Esimerkkejä: tutustumiskäynti pyhiin paikkoihin, vierailijan haastattelu, uskontotuntivierailut, yhteiset teemapäivät

Kokkolan suomalaisen seurakunnan työntekijöiden uskontotuntivierailut toteutetaan lukuvuoden aikana yhdessä kunkin luokan opettajan kanssa yhdessä sopien. Uskontotuntivierailujen aiheet on sovittu luokka-asteittain. Opettajilla on mahdollisuus tarvittaessa pyytää seurakunnan työntekijän vierailua tai tukea myös vuosisuunnitelman ulkopuolelta. Oppituntivierailuja voidaan toteuttaa koulun tai seurakunnan tiloissa, myös kirkoissa.

2. kori: Yhteiset juhlat

- Koulun yhteisiin juhliin (lukuvuoden ja kulttuuriperinteiden juhlat) kaikkien on voitava osallistua.
- Yhteistyön pohjana ovat yhteisöllisyys ja kunnioittavan läsnäolon periaate.
- Koulu tiedottaa huoltajia ajoissa juhlan sisällöistä ja järjestelyistä.

- Uskontoon viittaavat juhlatraditiot ovat osa suomalaista kulttuuria, esimerkiksi suvivirsi, jouluevankeliuminäytelmä.
- Tilaisuuteen mahdollisesti sisältyvä yksittäinen virsi ei tee tilaisuudesta uskonnon harjoittamista.
- Seurakunnan edustaja voi osallistua juhlaan kutsuvieraana ja tuoda oman sitouttamattoman tervehdyksensä.
- Juhlapaikan valinnassa otettava huomioon uskonnonvapaudesta ja yhdenvertaisuudesta nousevat seikat: esimerkiksi, jos juhla on kirkossa, on syytä kiinnittää huomiota, millaista sisältöä juhlassa on.
- Esimerkkejä: koulun joulujuhla, kevätjuhla, Lucia-juhla, itsenäisyyspäivän juhla

Kokkolan suomalaisen seurakunnan edustaja voi pyydettyäessä osallistua koulun yhteisiin juhliin koulun määrittelemässä roolissa.

3. kori: Uskonnolliset tilaisuudet

- Perusopetuksen uskonnolliset tilaisuudet ovat uskonnon harjoittamista positiivisen uskonnonvapauden periaatteella.
- Uskonnollinen tilaisuus sisältää uskonnon harjoittamista, esimerkiksi rukoilemista.
- Seurakunta ja koulu suunnittelevat tilaisuudet yhdessä.
- Tilaisuuksista tiedotetaan ajoissa koteihin.
- Lapsen osallistumisesta ilmoittaa huoltaja; valinnanvapaus on aito riippumatta uskontokunnan jäsenyydestä tai katsomusainevalinnoista.
- Tilaisuudesta tarvitaan lyhyt sisältökuvaus, jonka perusteella koulu voi valmistella vastaavan uskonnottoman vaihtoehdon heille, jotka eivät osallistu uskonnolliseen tilaisuuteen. Vaihtoehtoisen toiminnan tulee olla uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta, luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista.
- Seurakunta voi mahdollisuuksien mukaan tukea myös vaihtoehtoisen ohjelman ideointia ja suunnittelua.
- Toteuttajasta ja tapahtumapaikasta riippumatta sekä uskonnottomasta että uskonnollisesta tilaisuudesta vastaa opetuksen järjestäjä.
- Esimerkkejä: uskonnollinen päivänavaus, joulukirkko, virpomavitsojen siunaus

Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa alakoulujen koululaisjumalanpalvelukset ja -hartaudet on järjestetty kirkkovuoden ja lukuvuoden keskeisissä taitekohdissa. Esimerkiksi joulun-, pääsiäis- ja kevät-kirkko tai -hartaus. Tilaisuudet voidaan toteuttaa esimerkiksi kirkkotilassa tai koulun salissa. Perusopetuksen uskonnollisia tilaisuuksia ovat myös seurakunnan päivänavaukset, jotka toteutuvat säännöllisesti, koulukohtaisesti, sovitun suunnitelman mukaisesti. Päivänavaukset voivat sisältää rukousta, raamatunlukua sekä virren tai muun hengellisen laulun.

3. kori: Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

- Kasvun ja hyvinvoinnin tuki on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää.
- Tuki on uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta sekä turvallista ja avointa kaikille
- Tavoitteena on lapsen ja nuoren kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Tuki voi kohdistua myös henkilöstön hyvinvointiin
- Yhteistyön perustuksena ovat mahdolliset sopimukset ja paikalliset suunnitelmat eri ammattilaisten kesken.

Kasvun ja hyvinvoinnin tuki voi sisältää tarvittaessa ennaltaehkäisevää opiskelijahuollon ja työhyvinvoinnin tukemista koulun omien hyvinvointisuunnitelmien mukaisesti. Yhteistyö tapahtuu eri uskontoja ja katsomusten kirjoa kunnioittaen. Yhteistyön mahdollisuuksia ovat esimerkiksi koulukummitoiminta, koulussa tapahtuva kerhotoiminta tai tunne-, vuorovaikutus-, ryhmätyö- ja turvataitokasvatuksen opetuksen tuki yhteistyössä koulun kanssa. Yhteistyö voi sisältää myös retki- ja leirikoulutoimintaa sekä tapahtumia. Seurakunnan työntekijät voivat mahdollisuuksien mukaan osallistua myös koulun kutsutilaisuuksiin. Yllättävissä kriisitilanteissa koulun pyynnöstä voidaan sopia kriisiyhteistyöstä.

Yhteistyön suunnittelu, tiedotus ja arviointi

Tavoitteena on, että yhteistyön suunnittelu, tiedotus ja arviointi on jatkuvaa, molemminpuolista sekä riittävän ajoissa tapahtuvaa. Seurakunnan työntekijät huolehtivat, että koulut saavat riittävästi ja ajoissa tietoa tilaisuuksien luonteesta ja sisällöstä. Koulussa rehtori ja opettajat vastaavat siitä, että huoltajia tiedotetaan ajoissa tilaisuuksien sisällöstä ja mahdollisesta korvaavasta uskonnottomasta tilaisuudesta.

Yhteistyötä suunnitellaan myös yhteisissä sekä koulukohtaisissa kokoontumisissa. Kyseiset tilanteet ovat luontevia myös palautteen antamiselle sekä yhteistyön kehittämiseksi. Kokkolan suomalaisen seurakunnan kasvatustyö voi, niin erikseen sovittaessa, tiedottaa huoltajia vapaa-ajalla ja loma-aikoina tapahtuvasta toiminnasta esimerkiksi koulun yleisellä ilmoitustaululla tai muulla yhteisesti sovitulla tavalla.